

# Klimatická stratégia Národnej banky Slovenska

*Upozornenie:*

Tento dokument je skrátenou verziou pôvodnej Klimatickej stratégie Národnej banky Slovenska, ktorá bola vytvorená predovšetkým pre internú potrebu Národnej banky Slovenska. Zverejnená verzia Klimatickej stratégie Národnej banky Slovenska sa po obsahovej stránke zhoduje s pôvodnou verziou dokumentu. Rozdiely medzi nimi sú len v miere zachytených technických detailov a poskytnutých informácií o vnútri-inštitucionálnom riadení klimatických tém.

# 1. Na úvod

Klimatická zmena preukázateľne transformuje hospodársku činnosť v rozsahu, ktorý vplýva na výkon kľúčových funkcií Národnej banky Slovenska: udržiavanie cenovej stability a odolnosti finančného systému. Narušené dodávateľské reťazce, rýchlo sa meniace ceny energií a potravín, pokles hodnoty niektorých aktív (predovšetkým zábezpek) a prechod na nízko-uhlíkovú ekonomiku dnes už zreteľne vplývajú na cenovú hladinu, finančnú stabilitu a menovú politiku. NBS teda nemôže napĺňať svoj mandát bez toho, aby zohľadňovala tieto skutočnosti.

Práve preto sa NBS v oblasti klimatickej zmeny usiluje predovšetkým o analytický prínos. Našou úlohou je poskytovať exaktné, dátami podložené zistenia o makroekonomických a finančných následkoch fyzických klimatických rizík aj rizík súvisiacich s prechodom na nízko-uhlíkovú ekonomiku. Táto činnosť je pritom v plnom súlade s mandátom centrálnej banky. Popri tom sme rovnako odhodlaní zvyšovať povedomie verejnosti o tom, ako klimatická zmena vplýva na ekonomiku, komerčné banky, poisťovne, finančné trhy a domácnosti.

S cieľom dosiahnuť čo najväčšiu efektivitu sa zameriavame na oblasti, kde naša odbornosť zaväži najviac: príprava makroekonomických prognóz a menovo-politických analýz, monitoring klimatických rizík vo finančnom sektore, udržateľná správa investičného portfólia a podpora implementácie dohľadových požiadaviek pre banky a poisťovne. Týmto spôsobom prispievame k zvýšeniu celkovej odolnosti finančného systému voči finančným rizikám.

Pravidelné hodnotenie dosiahnutého pokroku zvyšuje dôveryhodnosť tejto stratégie. Súhrnnú správu berie na vedomie Banková rada NBS. S verejnosťou zdieľame výsledky nášho úsilia v podobe analytických štúdií, výskumných a príležitostných štúdií, výročných správ. Monitorujeme uhlíkovú intenzitu nášho nemenovo-politického portfólia. Tiež meriame a zverejňujeme uhlíkovú stopu z našej vlastnej prevádzky.

Táto stratégia je naším kompasom. Pomáha nám zorientovať sa v meniacom sa hospodárskom prostredí s dôrazom na súlad s naším mandátom, transparentnosť a analytickú integritu.

## 2. Centrálna banka v nových vodách klimatickej zmeny

Pojem klimatická zmena označuje dlhodobé zmeny v rozložení teplôt, zrážok a v celkových atmosférických podmienkach, ku ktorým dochádza predovšetkým v dôsledku zvýšenej koncentrácie skleníkových plynov v atmosfére. Tá v posledných desaťročiach výrazne rastie predovšetkým pre intenzívnejšiu hospodársku činnosť človeka. Klimatická zmena však v súčasnosti nie je len environmentálnym problémom. Čoraz zreteľnejšími sa stávajú jej ekonomické a finančné dôsledky, ktoré vplývajú na infláciu, hospodársky rast, vývoj na finančných trhoch a tiež stabilitu celého finančného systému. Objavujú sa stále nové a nové kanály prenosu fyzických klimatických rizík a rizík prechodu na uhlíkovo neutrálnu ekonomiku na cenovú, hospodársku a finančnú stabilitu. Niektoré z nich zachytáva priložený Diagram 1.

Diagram 1

**Ekonomické a finančné dôsledky klimatických rizík**



Zdroj: spracovanie NBS na základe publikácií [NGFS \(2025\)](#) a [Batten et al.\(2020\)](#)

Centrálne banky si už dávnejšie uvedomili, aké vážne dôsledky môže mať klimatická zmena na infláciu, ekonomický vývoj a finančnú stabilitu. Preto začali postupne zohľadňovať rozličné klimatické riziká pri výkone svojich kľúčových funkcií. Ich dôvody boli úplne pochopiteľné: proaktívny prístup ku klimatickým rizikám je dnes totiž nevyhnutnou podmienkou pre úspešné napĺňanie mandátu centrálnej banky v meniacich sa klimatických podmienkach.

Medzinárodná spolupráca v tejto oblasti sa významne zintenzívnila po prijatí Parížskej dohody o zmene klímy v roku 2015. O dva roky neskôr osem centrálnych bánk a orgánov dohľadu založilo Sieť pre ekologizáciu finančného systému (NGFS), ktorá dnes združuje viac ako 150 členských inštitúcií z viac ako 95 krajín sveta. Úlohou Sieť je propagovať príklady dobrej praxe v riadení klimatických rizík a rozvoji udržateľných financií.

Európska centrálna banka (ECB) sa čoskoro stala jedným z globálnych lídrov v miere zohľadnenia klimatických rizík pri výkone kľúčových funkcií centrálnych bánk – udržiavaní cenovej a finančnej stability. Jej ambiciózne iniciatívy – [Akčný plán pre klimatickú zmenu](#) z roku 2021, [Klimatická agenda](#) z roku 2022 a [Klimatický a ekologický plán](#) na roky 2024 - 2025 – čoraz viac ovplyvňujú postoj iných centrálnych bánk v rámci Eurosystému, vrátane Národnej banky Slovenska, ku klimatickým rizikám.

**BOX 1**

**Ako centrálné banky rozvíjajú klimatickú agendu?**

NBS skúmala, akými spôsobmi centrálné banky rozvíjajú klimatickú agendu. Porovnanie 31 centrálnych bánk z rozvinutých krajín ukázalo, že pre efektívne začlenenie klimatických rizík do každodennej činnosti centrálnych bánk je potrebné nielen rozšíriť oblasti výskumu, ale tiež zabezpečiť potrebnú inštitucionálnu podporu klimatickej agendy a rozvíjať strategickú komunikáciu súvisiacich tém.

Väčšina porovnávaných centrálnych bánk už zároveň zriadila inštitucionálny orgán, zodpovedný za strategickú koordináciu klimatických tém, a tiež prijala strategický programový dokument, ktorý reaguje na klimatické riziká. Dve tretiny porovnávaných inštitúcií zároveň spustili na svojich webových stránkach špecifickú sekciu, venovanú klimatickej zmene, a približne tretina z nich zriadila tiež komunikačnú platformu pre externých partnerov.

### 3. NBS zvyšuje svoju aktivitu v oblasti klímy

NBS si uvedomuje, že klimatické riziká ovplyvňujú infláciu, ekonomický vývoj a finančnú stabilitu. Preto postupne rozširuje svoje aktivity v klimatickej oblasti nielen o nové predmety výskumu, ale tiež nadväzuje širšiu medzinárodnú spoluprácu.

V roku 2019 sa NBS stala súčasťou NGFS, čím posilnila svoj záväzok začleniť medzinárodné osvedčené postupy v oblasti riadenia klimatických rizík a udržateľného financovania do svojich bežných činností.

Vo februári 2021 banka schválila spoločné stanovisko Eurosystemu k udržateľným investíciám v nemenovo-politických portfóliách, čím signalizovala zosúladenie so širšími snahami o začlenenie klimatických hľadísk do riadenia rezerv centrálnych bánk.

Následne v novembri 2021 prijala [Klimatický prísľub NBS](#), ktorý stanovuje priority v piatich kľúčových oblastiach súvisiacich s klimatickou zmenou: pochopenie rizík, očakávania v oblasti dohľadu, transparentnosť, zapojenie externých partnerov a zníženie uhlíkovej stopy z vlastnej prevádzky.

Od roku 2022 NBS pravidelne meria a zverejňuje klimatické ukazovatele týkajúce sa svojich investičných portfólií, vrátane ich uhlíkovej intenzity a podielu zelených a udržateľných dlhopisov.

S cieľom podporiť výmenu informácií a skúseností v oblasti klímy s európskymi partnermi sa NBS rovnako pripojila k Fóru Eurosystemu pre zmenu klímy, ktoré zriadila ECB v roku 2022.

Banka zároveň posilnila vnútorné riadenie klimatickej agendy. V roku 2024 bol zriadený Klimatický výbor NBS ako poradný, iniciatívny a koordinačný orgán Bankovej rady NBS pre otázky súvisiace so zmenou klímy, klimatickými rizikami, politikami a udržateľnými financiami. Jeho hlavnou úlohou je usmerňovať klimatickú agendu NBS a posudzovať vplyvy súvisiace s klímou na jej činnosti.

Súbežne s výborom zriadené oddelenie klimatickej udržateľnosti koordinuje klimatické iniciatívy v rámci NBS, stimuluje analytickú činnosť v oblasti klimatických rizík a politik a podporuje implementáciu rozhodnutí Klimatického výboru NBS do všetkých činností banky. Oba orgány uľahčujú integráciu aspektov súvisiacich s klímou do kľúčových funkcií NBS vykonávaných rôznymi sekciami a odbormi (pozri Diagram 2).

Diagram 2

#### Trojúrovňový model koordinácie klimatickej agendy v NBS



Zdroj: vlastné spracovanie NBS

Tretím komponentom posilňujúcim inštitucionálnu podporu činnostiam NBS v oblasti klímy je Klimatická stratégia NBS, ktorú nedávno prijala Banková rada NBS. Tento dokument začleňuje aspekty týkajúce sa zmeny klímy do inštitucionálnej štruktúry NBS. Zdôrazňuje, že klimatické aktivity NBS sú v súlade s jej mandátom, prepája ich s činnosťami Eurosystemu a postupmi najlepšej medzinárodnej praxe, a tak posilňuje vnútornú dôveru, legitimitu a podporu klimatickej agendy

centrálnej banky. Tento dokument bude zároveň slúžiť ako strategický kompas pre Klimatický výbor NBS, usmerňovať jeho pracovné plány a umožniť efektívny monitoring ich plnenia.

Stratégia vychádza z predpokladu, že NBS má pre podrobnejšie skúmanie klimatických rizík len obmedzené inštitucionálne kapacity. Jej činnosť v klimatickej oblasti preto musí byť naviazaná na konkrétne ciele, prakticky orientovaná a úzko prepojená s jej zákonom stanovenými povinnosťami. Pri výbere strategických priorít bola vykonaná objektívna analýza, ktorej cieľom bolo zmapovať prieniky a vzájomné vplyvy medzi klimatickými rizikami a kľúčovými činnosťami banky. Najskôr sme na základe publikácií ECB, EBA, EIOPA, ESMA, BIS a iných medzinárodných orgánov vypracovali podrobný zoznam rizík súvisiacich so zmenou klímy pre jednotlivé oblasti činnosti centrálnej banky. Následne sme posúdili ich relevantnosť pre NBS, pričom sme zohľadnili súlad s mandátom, strategický vplyv, konkurenčná výhoda, záujem o problematiku zo strany interných a externých partnerov, ako aj relevantnosť vnútorného rizika. Výsledky analýzy napokon identifikovali štyri oblasti (pozri nižšie), v ktorých môže NBS dosiahnuť najväčší vplyv vo vzťahu k svojmu mandátu – a tiež v súlade s princípmi cieľenej prioritizácie.

## 4. Strategické oblasti pre klimatické úsilie NBS

Zistili sme, že je potrebné porozumieť rizikám a príležitostiam spojeným so zmenou klímy a prechodom na nízko-uhlíkové hospodárstvo v nasledujúcich oblastiach: menová politika a makroekonomické prognózy; makroprudenciálna politika a finančná stabilita; správa investičného portfólia v podmienkach klimatických rizík a dohľad nad finančným sektorom.

### 4.1. Kvantifikované vplyvy zmeny klímy na makroekonomický vývoj ako podklad pre rozhodovanie o menovej politike

Ako bolo vysvetlené vyššie, zmena klímy ovplyvňuje hospodárstvo eurozóny, finančný systém, základnú úrokovú sadzbu a v dôsledku toho aj výkon menovej politiky. Súčasná makroekonomická nástroje však tieto medziodvetvové prepojenia nezohľadňujú v plnej miere: je potrebné, aby sa explicitne zohľadňovali vstupy z energetického sektora, heterogenita agentov, realistickejšie očakávania a scenáre vývoja klímy. Centrálna banka preto pracuje na zdokonalení svojich analytických nástrojov a prognostických rámcov.

NBS plánuje ďalej integrovať premenné súvisiace so zmenou klímy do svojich ekonomických modelov a prognóz. To by malo pomôcť lepšie pochopiť, ako riziká súvisiace s klímou ovplyvňujú infláciu, hospodársku činnosť a dlhodobé úrokové sadzby. Podrobnejšie analytické nástroje môžu tiež pomôcť tvorcom politik pripravovať sa na scenáre riadeného aj neusporiadaného prechodu na nízko-uhlíkovú ekonomiku a lepšie posúdiť ich vplyv na hospodárstvo a finančný systém. V dôsledku toho si NBS zachová dôveryhodnosť a analytickú excelentnosť.

### 4.2. Posilňovanie monitoringu klimatických rizík a zníženie klimatickej zraniteľnosti finančného systému

NBS monitoruje vplyv fyzických rizík aj rizík súvisiacich so zelenou tranzíciou na finančnú stabilitu<sup>1</sup>. Pri monitorovaní fyzických rizík sa zameriava predovšetkým na tie, ktoré sú relevantné pre Slovensko - v prvom rade na riziko povodní. Posudzovanie rizík prechodu na nízko-uhlíkovú ekonomiku vo finančnom sektore zahŕňa predovšetkým sledovanie expozície voči odvetviám s vysokou emisiou a celkovú zraniteľnosť bankových portfólií voči zmene klímy.

<sup>1</sup> Pozri napr. výskumnú štúdiu NBS 7/2023 [“Bude prechod na uhlíkovo neutrálny svet bolieť slovenské banky?”](#).

NBS v súčasnosti uplatňuje kvantitatívne, na dátach založené prístupy, ktoré priamo merajú potenciálny finančný vplyv klimatických rizík<sup>2</sup>. V prípade fyzických rizík sa tento prístup opiera o podrobné geografické údaje a identifikáciu relevantných hrozieb. V prípade prechodných rizík sa expozície bánk voči sektorom s vysokou uhlíkovou náročnosťou kombinujú s ukazovateľmi, ako je sektorová emisná náročnosť a citlivosť na energetické náklady.

Vzhľadom na nárast klimatických rizík bude NBS ďalej posilňovať monitorovanie expozície finančného sektora voči nim. Na dosiahnutie tohto cieľa zvýši kvalitu vstupných údajov na podporu pravidelného monitorovania systémových expozícií, rozšíri analytické pokrytie tak, aby zahŕňalo nepriame expozície, na kvantifikáciu klimatických rizík v dlhších časových horizontoch bude využívať jednotlivé scenáre a zlepši svoj prístup k klimatickým záťažovým testom. V prípade potreby môžu analytické zistenia podporiť aj prijatie nových makroprudenciálnych opatrení zameraných na ochranu finančnej stability.

### 4.3. Hodnotenie klimatických rizík a politik pri správe portfólia

Zmena klímy a politiky súvisiace s klímou ovplyvňujú aj finančné trhy a investičné portfóliá. Mnohé centrálné banky, ktoré sa snažia udržať stabilnú úroveň ziskov pri prijateľných rizikách a zároveň podporiť riadený prechod na nízkouhlíkovú ekonomiku, preto postupne začleňujú klimatické hľadiská do rozhodovania o svojich investíciách. Zverejňovanie informácií súvisiacich s klímou sa takisto stáva čoraz dôležitejším nástrojom transparentnosti a monitorovania rizík, pričom rozsah vykazovania sa postupne rozširuje.

NBS pri správe svojich nemenovo-politických portfólií dodržiava niekoľko zásad z oblasti udržateľnosti. V rámci internej stratégie udržateľného investovania, prijatej v roku 2025, sa zaviazala monitorovať ESG ratingy emitentov, uskutočňovať tematické investície, podporovať dekarbonizáciu a uplatňovať negatívny skríning. V súlade so svojimi záväzkami v rámci Eurosystemu NBS taktiež zverejňuje systematizované informácie o uhlíkovej intenzite a podiele zelených dlhopisov v portfóliu banky v špecializovaných [klimatických správach](#).

S cieľom aj naďalej rešpektovať zásadu opatrného a zodpovedného investovania plánuje NBS preskúmať, ako prechodové a fyzické riziká ovplyvňujú ceny aktív a dynamiku finančného trhu. Aby sa do budúcnosti posilnila schopnosť banky riadiť finančné riziká, NBS sa rovnako zameria na vykonávanie klimatických záťažových testov na úrovni portfólia s využitím rôznych klimatických scenárov.

### 4.4. Prehľadovanie integrácie aspektov zmeny klímy do rámca dohľadu nad finančným trhom

Orgány dohľadu overujú, či banky a poisťovne v potrebnom rozsahu identifikujú, vyhodnocujú a celkovo riadia riziká súvisiace s klímou v rámci svojich systémov inštitucionálneho manažmentu, stratégie a riadenia rizík. Vzhľadom na rastúcu dostupnosť údajov sa dozorné orgány pri hodnotení odolnosti inštitúcií voči fyzickým rizikám aj rizikám prechodu spoliehajú na analýzu klimatických scenárov, rizikovo orientované dohľadové preskúmania a porovnávacie analýzy.

Dohľad NBS v oblasti klímy vychádza z existujúceho rámca prudenciálneho dohľadu a dopĺňa proces dohľadového preskúmania a hodnotenia (SREP) o zohľadnenie klimatických rizík. Tento systém sa posilní požiadavkou pre dohľadané subjekty prijať prechodné plány pre riadenie rizík súvisiacich s klímou. Osobitná pozornosť v súvislosti s klimatickými rizikami patrí poisťovníctvu<sup>3</sup>, kde sa práve hodnotenie klimatických rizík stáva integrálnou súčasťou širšieho rámca hodnotenia rizík a spája analýzu expozície so strategickými a riadiacimi opatreniami spoločností. V tomto kontexte tak klimatické riziká predstavujú pre poisťovne dvojitú výzvu. Po prvé, pre zvyšujúcu sa frekvenciu a intenzitu poistných udalostí prispievajú k nárastu vyplatených poistných plnení. Po druhé,

<sup>2</sup> Pozri napr. výskumnú štúdiu 15/2025 „[Analýza vystavenia portfólia podnikových úverov slovenských bánk voči riziku povodní](#)“.

<sup>3</sup> Spomedzi všetkých podujatí a informačných kampaní vo vzťahu k poisťovníctvu uvádzame predovšetkým medzinárodnú konferenciu „[Klimatické riziká v poisťovníctve: reakcia na poistnú medzeru s využitím klimatických dát](#)“ organizovanú Národnou bankou Slovenska 16. apríla 2026.

Klimatické riziká prinášajú so sebou dopyt po nových a redizajnovaných poistných produktoch, ktoré poskytnú dostatočnú ochranu aj v prípade novovzniknutých klimatických rizík.

NBS ďalej plánuje rozvíjať neformálny dialóg s finančným sektorom v oblasti dohľadu, prehĺbiť hodnotenie rizík súvisiacich s klímou v poistnom sektore a doplniť svoje nástroje dohľadu o výkon dohľadu na mieste a iné mäkké opatrenia. Očakáva sa, že tieto snahy posilnia konzistentnosť dohľadových požiadaviek, zvýšia odolnosť finančných inštitúcií a podporia postupné začleňovanie klimatických hľadísk do prudenciálnej praxe.

\*\*\*\*\*

## Prierezová oblasť: štatistika a výskum

Štatistika a výskum sú prierezové aktivity, ktoré umožňujú a podporujú analytický prístup v štyroch vyššie uvedených oblastiach a taktiež pri spracovaní súvisiacej klimatickej agendy. V oblasti štatistiky sa klimatické ukazovatele postupne začleňujú do zberu, spracovania a zverejňovania údajov dovnútra inštitúcie ako aj navonok. Zlepšovanie dostupnosti a kvality údajov je kľúčové pre dátami podložené rozhodovanie v klimatickej oblasti.

Výskum zameraný na klimatickú problematiku sa v roku 2023 zaradil k štyrom výskumným prioritám NBS. Pokrýva široké spektrum tém, ktoré spadajú do mandátu centrálnej banky a sú vo veľkej miere prepojené so štyrmi vyššie uvedenými prioritnými oblasťami.

## Doplnková oblasť: znižovanie uhlíkovej stopy

NBS už v oblasti prevádzky podnikla konkrétne kroky smerom k udržateľnosti. Neustále zintenzívňuje svoje úsilie o zníženie svojej uhlíkovej stopy prostredníctvom opatrení na zvýšenie energetickej efektívnosti, zodpovedných postupov pri verejnom obstarávaní a investícií do udržateľných technológií. Pokračovanie v týchto snahách je v súlade s cieľmi a celkovou filozofiou Klimatickej stratégie NBS a prispieva k celkovej dôveryhodnosti NBS pri presadzovaní zodpovedného správania inštitúcií.

# 5. Ako zanechať stopu: komunikácia výsledkov

Prijatie Klimatickej stratégie NBS bude spojené s cieľnou komunikačnou kampaňou, ktorá bude zahŕňať tiež spustenie špecializovanej sekcie na webovej stránke "[Klimatická agenda v NBS](#)".

Zdieľanie expertných názorov vo vzťahu ku klimatickým rizikám a sprístupnenie štatistických dát súvisiacich s klimatickou zmenou prostredníctvom vhodných komunikačných kanálov zároveň umožní NBS podporiť širšiu spoluprácu v klimatickej oblasti. Z nej môže napokon ťažiť aj samotná NBS, keďže detailné pokrytie prierezových tém súvisiacich s klimatickou zmenou si vyžaduje rozvíjať analytickú a technickú spoluprácu aj s externými partnermi.

Zverejnenie Klimatickej stratégie Národnej banky Slovenska teda nielen ukotvuje s klimatickou zmenou súvisiace témy v agende NBS, ale zároveň otvára dvere aktívnemu dialógu so širšou odbornou verejnosťou a vzniku projektov dlhodobej spolupráce s externými partnermi. Efektívna a cieľná komunikácia Klimatickej stratégie je teda neoddeliteľnou súčasťou jej úspešnej implementácie.

# Skratky

BIS	Banka pre medzinárodné zúčtovanie
EBA	Európsky orgán pre bankovníctvo
ECB	Európska centrálna banka
EIOPA	Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov
ESG	environmentálne, sociálne a riadiace ( <i>štandardy</i> )
ESCB	Európsky systém centrálnych bánk
ESMA	Európsky orgán pre cenné papiere a trhy
NBS	Národná banka Slovenska
NGFS	Sieť centrálnych bánk a orgánov dohľadu pre ekologizáciu finančného systému
SREP	Postup preskúmania a hodnotenia orgánmi dohľadu